

REGJERINGENS MOTTAKELSE PÅ AKERSHUS SLOTT 8. MAI 1985 I
ANLEDNING AV 40 ÅRSJUBILEET FOR FRIGJØRINGEN.

Deres Majestet,
Deres Kongelige Høyheter,
Deres eksellenser,
Mine damer og herrer,

Det er i dag 40 år siden landet igjen ble fritt etter 5 års okkupasjon. Det er en stor glede for Regjeringen ved denne begivenhet å se vårt kongehus - som betød så mye for frihetskampen - samlet med en rekke av veteranene fra krigens dager. Selv om mange er falt fra etterhvert, har vi den ære å feire frigjøringsdagen sammen med tallrike representanter for dem som deltok i kampen på sjø og land, ute og hjemme, kvinne og mann.

40 år er kanskje ikke det store jubileumstall, men vi føler likevel på denne dag et sterkt behov for å minnes dem som gav sitt liv for at landet igjen skulle bli fritt. Vi trenger en understrekning av hva frihetskjemperne betød for oss, og vi trenger en påminnelse om at friheten ikke er noen selvfølge. Vi kan ikke ofte nok innprente betydningen av å stå vakt om landets frihet, og la den oppvoksende ungdom få del i de erfaringer som også vårt land høstet om diktaturets og tyranniets sanne vesen.

Vi befinner oss nå på historisk grunn. Akershus slott, og festningsområdet her, har stått sentralt i i landets historie gjennom nesten 700 år. Og mange tapre landsmenn fikk sine skjebner avgjort her under krigen. Ikke langt fra her vi nå står var retterstedet der mange av våre varmeste patrioter brutalt ble skutt. Litt nedenfor var fengslet der mange av de beste blant nordmenn satt og ventet på sin skjebne. Noen slapp unna og er med oss i dag. En av dem satt i det beryktede kruttårnet med dødsdommen over seg. Han rømte, ble tatt igjen, brutalt slått ned, men overlevet på en mirakuløs måte og fikk oppleve frigjøringen. Han er nå blant oss her i Christian IV's sal.

Slik kunne vi regne opp mange skjebner. De fleste av dere som er samlet til denne minnestund har selv hver på deres måte personlig fått erfare hva okkupasjon innebærer og hva det vil si å ha kjempet en kamp for frihet og rett, enten her hjemme, på havet, i fremmed land, i fengsler eller i fangeleire. - Og mange bærer et tungt savn etter det som hendte!

Men vi minnes også de positive sider som kampen førte med seg; fellesskapsfølelsen, lojaliteten, samholdet, - gleden over at vårt folk med slik kraft kjempet en rettferdig kamp, med stadig fornyede krefter og tro på at Norge igjen skulle bli fritt.

Et dikt fra krigens dager, som gikk fra hånd til hånd og fra hjem til hjem, gir i enkle ord uttrykk for hva vi følte:

"Om mange av oss falt,
og flere følger etter,
så har vi indre krefter.
Vi overlever alt.
Vi har en hellig seierstro.
Den gir oss tålsomhet og ro.
Vi vet at ånd er evig,
og liv vil alltid gro."

Vi vet likevel at vi ikke ville hatt noen mulighet for å gjøre landet fritt uten våre alliertes innsats. Når vi derfor i dag markerer frigjøringsdagen, gjør vi det i dyp takknemlighet til alle dem - fra samtlige allierte nasjoner - som gjorde det mulig å vinne kampen for frihet og rett.

Vi trenger å bli minnet om at samhold gjør sterk.

Når vi nå igjen går ut i hverdagen, skal vi ikke glemme det som har hendt. Vi ser oss tilbake, for å minnes og takke, men også for å utdype erfaringer som vi vil bringe videre til den oppvoksende slekt. Vi vil bevare disse erfaringer som et uunnværlig grunnlag i vårt arbeid for å bygge og trygge fremtiden. Vi gjør det i dyp ærbødighet for dem som gav sin helse og endog sine liv i kampen for at landet igjen skulle bli fritt.